

Nr 160.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard, m. fl.**, om importreglering av potatis m. m.

Genom olika statsåtgärder har under de senaste åren hjälp beretts åt ett flertal av det svenska jordbrukets produktionsgrenar i syfte att stödja och förbättra priserna på dess alster. En produktionsgren, nämligen odlingen av matpotatis, har emellertid alltjämt ej kommit i åtnjutande av ett effektivt stöd, utan för dess produkter råda fortfarande svåra avsättningsförhållanden och låga priser. En omständighet, som bidragit till detta för potatisodlarna ogynnsamma förhållande, är importen från utlandet av billig matpotatis. Denna har visserligen i regel ej haft någon större omfattning, men då utbudet därav skett huvudsakligen på den viktigaste konsumtionsorten, nämligen Stockholm, och vidare detta utbud skett till synnerligen låga priser, har resultatet blivit, att priserna i Stockholm, vilka i stor utsträckning äro bestämmande för prisbildningen i landet i sin helhet, hållits nere på en låg nivå.

Genom beslut vid 1932 års riksdag stadgades en importtull av 1 krona per 100 kilogram för rå potatis, införd under tiden 1 januari—31 juli. Beträffande nyskördad (färsk) potatis, inkommande under tiden 1 januari—30 juni, fanns redan dessförinnan en tull av 2 kronor 50 öre för 100 kilogram, till vilken lades genom samma års riksdags beslut en extra tull av 7 kronor och 50 öre per 100 kilogram.

Vid 1933 års riksdag väcktes genom motioner förslag, att tullen på rå potatis dels skulle höjas till 2 kronor per 100 kilogram och dels utsträckas att gälla hela året. Dessa motioner ledde emellertid ej till någon riksdagens åtgärd. Detsamma blev resultatet av motioner vid 1934 års riksdag, i vilka ävenledes hemställdes om en ändring i tulltaxan, så att potatis åsattes en tull av 2 kronor per 100 kilogram att gälla under hela året. Anledningen till att man intagit denna avvisande hållning, synes i främsta rummet ha varit hänsyn till vårt lands intressen av export till de länder, varifrån potatisimporten härstammar.

För en viss del av potatisodlingen, nämligen odlingen av s. k. fabrikspotatis, d. v. s. potatis för stärkelse- och brännvinstillverkning, har emellertid statsmakterna genom beslut vid 1933 och 1934 års riksdagar vidtagit åtgärder i avsikt dels att bereda största möjliga avsättning för inhemsk fabrikspotatis och dels att åt odlarna säkerställa ett skäligt pris till potatis som avsattes till detta ändamål. Därigenom ha avsättningsförhållandena för denna del av potatisprodukterna i viss mån reglerats.

För matpotatisens vidkommande ha emellertid dylika direkt prisregle-

rande åtgärder ej vidtagits, bortsett från den nyssnämnda tullen av 1 krona per 100 kilogram, gällande för viss tid av året. Statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framhöll emellertid i sin proposition nr 257 till fjolårets riksdag, att åtgärderna för den animaliska produktionens stödjande borde, om de hade åsyftat resultat, medföra, att priserna på matpotatis uppnådde en tillfredsställande nivå, utan att särskilda anordningar därför behövde vidtagas. Det sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet uttalade i anslutning härtill, att behov kunde uppkomma av en reglering av potatisimporten, därest en höjning av priset på matpotatis på hemmamarknaden skulle ernås.

Det är tydligt, att både stödet åt fabrikspotatisen och åt den animaliska produktionen bort hava ett gynnsamt inflytande på prisbildningen på matpotatis. Dessa stödjande faktorer ha emellertid ej varit tillräckliga att åstadkomma höjning av priserna, som torde ha avsetts i de nyss anförda uttalandena. Medelpriset i Stockholm på potatis för år 1934 var sålunda något lägre än för år 1933 och betydligt lägre än för 1932 och tidigare år. Det är särskilt under vissa perioder av året, som priserna ligga dåligt till, nämligen under oktober—december och april—juni. Detta måste sättas i samband med den till just dessa månader koncentrerade importen av matpotatis. I och för sig skulle en import av några hundrat ton potatis ej betyda så mycket för prisbildningen men då den på detta sätt anhopas till vissa korta tidsperioder bli olägenheterna därav i hög grad ökade. Detta missförhållande skärpes genom det sätt, på vilket försäljningen av denna importerade potatis i de allra flesta fall sker, nämligen direkt från de med potatisen inkommande båtarna. Någon utbudsreglerande lagring från deras sida sker ej och detta leder ofta till att priset går tillbaka långt mera än vad som vore skäligt.

Från jordbrukets näringsorganisationer (Sveriges allmänna lantbruks-sällskap) gjordes under hösten 1934 en hemställan hos Kungl. Maj:t om åtgärder i importreglerande syfte för potatisens vidkommande under framhållande av de nackdelar som voro förknippade med denna oregelbundna och överflödiga import. Denna hemställan tillstyrktes av kungl. lantbruksstyrelsen men avstyrktes av kungl. kommerskollegium på handelspolitiska grunder. Några åtgärder härutinnan ha ej vidtagits av Kungl. Maj:t och detta torde ha berott på sistnämnda skäl.

Det synes angeläget att finna en sådan form för importreglerande åtgärder för potatis, vilken samtidigt som den ger jordbruket nödigt skydd mot pristryckande och ojämn import, likväl ej omöjliggör, att av handelspolitiska skäl eventuellt nödvändig mindre import kan äga rum. Detta syfte kan givetvis nås genom en tull av måttlig höjd.

En annan väg vore, att sedan importreglering genomförts på sådan sätt, att import av potatis ej finge äga rum utan tillstånd av Kungl. Maj:t, den eventuellt nödiga importkvantiteten omhändertoges av något av producentorganisationernas ekonomiska organ, varigenom dess införande och

avsättning på den svenska marknaden kunde ske utan prispöryckande inverkan.

I detta fall borde Kungl. Maj:t jämväl äga rätt att åsätta en särskild import- eller licensavgift, av upptill 2 kronor per 100 kilogram.

Under åberopande av vad ovan anförts få vi föreslå,

A) att riksdagen ville besluta

dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala sig för utfärdande av bestämmelser rörande importreglering av potatis i överensstämmelse med vad ovan sagts,

dels att Kungl. Maj:t skall äga att bestämma, att vid beviljande av importtillstånd för potatis skall utgå en avgift av upptill 2 kronor per 100 kilogram,

B) att, därest i A) angivet förslag icke skulle vinna riksdagens bifall, riksdagen ville besluta

dels att tullsatsen å potatis (tulltaxa nr 51) måtte sättas till 2 kronor per 100 kilogram att gälla under hela året;

dels att nämnda förändring i tulltaxan skall träda i kraft den dag Kungl. Maj:t bestämmer.

Stockholm den 18 januari 1935.

J. B. Johansson.

Joh. Nilsson

Th. Borell.

M. Svensson.

i Kristianstad.

Fritiof Gustafson.

Gösta Bagge.

Gustaf Velandér.

